

BOZZOVICCI

POŠILJA : IVAN UČENIKOV - KAIRO RUE MANSHAET EL MAHRANI ŠT. 5

Srednji vzhod

Št. 62

28. marca 1943.

Sedemindvajseti marec 1941

Dve leti sta pretekli od tistih zgodovinsko važnih dogodkov, ki bodo ostali v analih našega naroda za vse čase zapisani z zlatimi črkami. Jugoslovanski vseobči narodni značaj, ki je po svojih slovanskih potezah uganil vsakokratno bit zgodovinskih nujnosti, je v marcu 1941 - na odločilnem razvodu - dokazal vsemu svetu, da sta mu narodna čast in ponos važnejši od solza in trpljenja.

Do zgodnje spomladi 1941. leta je Hitlerjev nenasitljivi tevtonski imperializem z najbrutalnejšo silo pruske soldateske zagospodaril po deželah: Avstrije, Češke, Poljske, Danske, Norveške, Belgije, Luksemburške, Nizozemske in Francije. Ogromna večina evropskega ozemlja je bila s tem pod Hitlerjevo oblastjo. Italija se je bohotila po Albaniji in se neslavno borila proti junaški Grčiji. Na Madjarskem, v Romuniji in Bolgariji so se zbirale nemške panzerdivizije. Celotna naša domovina je bila obkoljena od zmagovitega sovražnika. Rusija je bila nevtralna, Amerika ravno tako. Proti Nemcem in Lahom sta se borili edino Velika Britanija in mala Grčija. Splošni politični in vojaški položaj demokracij je bil skrajno težak in za realno mislečega človeka skoroda brezupen. V tako temnačno in razburkano takratno evropsko situacijo vpadajo marčni dogodki 1941.

Krmilo jugoslovanske državne usodnosti je bilo po tragični smrti blagopokojnega Kralja Aleksandra I. Zedinitelja v rokah kraljevskega namestništva in šibke vlade Dragiše Cvetkovića. Pritisk na obkoljeno Jugoslavijo ni zahteval prav nobene diplomatske modrosti s strani zmag pijanih Prusijakov. Hitler je enostavno pritiskal bodalo na grlo naše države z zahtevko: z osjo, ali proti njej. Vlada, ki je doslej brezbržno opazovala nacistične koncentracije vojske pri sosedih in ki je zavestno ali podzavestno stalno usmerjala javno mnenje v nacistično-

fašistovske kanale, je osi prikimala. Jugoslavija je 25. marca 1941. podpisala pristop k trojnemu paktu.

Ali tudi tu so sestavljali račun brez krčmarja. Narod, ki je že skoraj ves čas vojne z neverjetno potrpežljivostjo prenašal nacistično infiltracijo, ki jo je vlada širokogrudno dopuščala, je vzkipel.

27. marca v ranih jutranjih urah je ves jugoslovanski narod z vojsko na čelu energično presekalo nemoralno žlahtanje z osjo, pogljal namestnike in vlado ter vzel usodo države v svoje roke.

Mladi Kralj Peter II. je po tradicijah svoje viteške narodne dinastije prevzel kraljevsko oblast in 27. marca zjutraj naznanil Jugoslovanom tole: "Srbi, Hrvati in Slovenci! - V tem težkem trenutku za naš narod, sem se odločil, da vzamem kraljevsko oblast v svoje roke. Namestniki, ki so razumeli utemeljenost Mojih pobud, so takoj predložili ostavko. Moja zvesta vojska in mornarica sta se mi stavili takoj na razpolago in že izvršujeta

Moje zapovedi. Vabim vse Srbe, Hrvate in Slovence, da se zberejo okrog prestola. To je najdostojnejši način, da v teh težkih prilikah vzdržujemo red v notranjosti in mir na zunanaj. Mandat za sestavo vlade sem dal arm. gen. Dušanu T. Simoviću. Z vero v Boga in v bodočnost Jugoslavije pozivam vse državljane in vse oblasti, da vršijo svoje dolžnosti napram Kralju in domovini.

Temu so sledili dogodki, ki smo jih v lanski svečanostni številki 27. marca obširno in objektivno popisali.

27. marec 1941. leta pa ni samo notranja zadeva Jugoslavije. Ni to samo stvar jeklenega in čistega značaja Jugoslovanov, pač pa je 27. marec 1941. tudi izredno pomembno križišče vojnih dogodkov in tudi odločilnosti v tej vojni. Hitlerjeva kategorična zahtevka, da Jugoslavija pristopi k trojnemu paktu ni bila izrečena iz nekih zgolj prestižnih pobud nacizma, pač pa je ta zahtevka tvorila temelj strateškemu načrtu, ki jih je Hitler pripravljaj za svoj napad na Rusijo. Vedeti moramo, da je takrat Hitler razpolagal z okrog 300 divizijami, ki so čakale, da udarijo na vzhod. Dobro poučeni vojaški strokovnjaki naglašajo, da je bil napad na Rusijo določen za 1. aprila 1941. 27. marec pa je vse te načrte strahovito izprevergel. Hitlerjeva jeza proti Jugoslaviji ni poznala meja in v svoji samopašnosti je napadel Jugoslavijo brez vednosti nemškega generalštaba. Vojni pohod Nemcev in Lahov proti Jugoslaviji in proti Grčiji je prestavil Hitlerjeve načrte za polnih deset do dvanajst tednov. Že doslej so vojaški strokovnjaki priznavali, da je zakasnitev pohoda na Rusijo vojni doprinos Jugoslavije. To dejstvo je ugotovil sam britanski zunanji mini-

ster g. Eden in za njim so ga ponavljali ameriški državniki. Potem takem bo 27. marec 1941 močno odtehtal pri bodočih mirovniških pogajanjih in vsekakor postavil v senco vse tiste drugogarniturne, ki si prizadevajo preslepariti zaveznike s pretvezami, da so njihovi narodi dejansko na strani demokracij. Narodna revolucija v Jugoslaviji je vsemu svetu pokazala in dokazala, da narod svojo voljo lahko uveljavi, če ima dovolj korajže in vere v pravico. V svetovni zgodovini je takih narodnih podvigov zelo malo, zato bo 27. marec 1941 vzor vsem narodom v bodoče in prepričevalna legenda za bodoča človeška pokolenja.

Letošnji 27. marec bo naš narod v suženjstvu praznoval s polnimi upi in nadami, saj se je v teku zadnjih dveh let tudi na bojiščih marsikaj spremenilo in to v prilog naše pravične stvari. Danes Nemci in Lahji ne kriče več v svet da bodo zmagali, pač pa v najboljšem slučaju računajo samo še na kompromisni mir. Tega miru ne bo, to so jasno izpovedali državniki Anglije, Sovjetske Rusije in Amerike. Koliko časa bo vojna še trajala, to uganiti ni lahko. Sam predsednik angleške vlade je v svojem zadnjem govoru dejal, da bodo zavezniki Nemce potolkli mogoče že v tem letu, mogoče v prihodnjem, zanesljivo pa v naslednjem. Eno upanje pa le imamo, da se bodo vojni dogodki že kmalu prenesli na evropsko celino. Že kmalu mogoče bomo storili korak naprej proti domovini. Verujemo tudi, da bomo že letos stali na jugoslovanskih tleh. Vsekakor pa bomo prihodnji 27. marec praznovali v domovini. To je vera, ki je utemeljena na stvarnosti. Naši doma ta trenotek gotovo težje pričakujejo, kakor mi sami tu.

KAKO SEM SPROŽIL TORPEDO?

Zvečer 3. junija 1942. so se piloti 8. ameriške eskadrile torpednih letal zbrali v čitalnici nosilca letal. Izvidniška letala so javljala, da se več japonskih edinic v petih flotiljah približuje otoku Midway-ju. Leteče trdnjave so že pred tem sovražnika napadle in potopile dve ladji.

Komandir eskadrilje John Waldron je posadkam tolmačil svoje zamisli, kako in na kakšen način bi najučinkovitejše napadli Japonce. Zadnje njegove besede so bile: "Imeli smo premalo časa, da bi se za napad temeljitejše izurili, delali smo z velikimi težavami in napravili vse, kar je v človeški moči. Pod

takimi okoliščinami smo najboljši na svetu. Upam, da bomo v ugodnem taktičnem položaju, če pa tega ne bo in če pride tudi najhujše, želim, da vsakdo stori vse za uničenje sovražnika. Tudi če preostane en sam, želim, da ta zadnji stori svojo dolžnost in napade sovražnika. Naj nam Bog pomaga!"

Ko so naslednje jutro po zajtrku še malo posedeli, se je nenadoma oglasil zvočnik s poveljem: "Vsi piloti takoj v čitalnico!" Tam so zvedeli za najnovejšo vest, ki je pripovedovala, da so Japonci davi bombardirali Midway in da so sovražne pomorske edince zapazili na daljavo topovskega strela. Po krat-

kem presledku je zvočnik še dodal: "Izgleda, da je bitka pričela."

"Piloti, v letala", je zagrmel zvočnik.

Letala so bila kaj hitro pripravljena za pollet. Pod trupom vsakega "Douglas Devastatorja" je bil pritrjen beloglavi torpedo - "razposajenček", kakor ga fantje radi imenujejo.

Bili smo 12 minut v zamudi, ker so pred nami vzletela izvidniška in lovska letala ter strmoglavci. Zadnja je odletela 8. torpedna eskadrilja. Gay je bil odrejen za zaščito ozadja formacije.

Polno uro so že leteli in nič se ni zgodilo. Nenadoma pa se je oglasil komandir po radiu: "Na repu imamo sovražnega lovca!" Ugotovili so, da je bil sovražni oglednik. Komandir je sedaj vedel, da je japonsko brodovje že obveščeno o prisotnosti torpednih letal in da jih gotovo čaka lep sprejem sovražnih lovcev.

Pretekla je nadaljna ura, ko sta se na obzorju pojavila dva snopa dima. Komandir se je spustil navzdol na višino torpediranja tako, da so se letala skoro dotikala morskih valov. Zapazili so japonskega nosilca letal "SORYU" in eno križarko, ki sta gorela, zadeta že od prejšnjega dne. Nadalje so našli še 3 nosilce letal, 6 križark in 10 rušilcev. Sovrážno brodovje se je vračalo z napadalnega podviga na Midway. Komandir je domneval, da so nosilci polni letal, ki dopolnjujejo svoje zaloge goriva in municije, zato je tudi javil število in položaj sovražnega brodovja svojemu poveljniku.

Že se je oglasal ogenj protiletalske obrambe s sovražnega brodovja. Okrog 30 "O"-lovcev je križarilo visoko nad sovražnimi edinimi. Ko so jih zagledali so se z vso silo vrgli na torpedno eskadrilo. Ali komandir se ni brigal za "O"-lovce, pač pa je s krili svoje letala povedal fantom, naj mu sledijo in to s polnim plinom.

Ko so se "O"-lovci približali ameriški eskadrilji od zadaj, so začele strojnice strahovito regljati in s svojim smrtonosnim ognjem izpolnjevale hipne odmore sovražnih letalskih topov.

Približno 8 milj od sovražnega brodovja oddaljena eskadrilja je zašla v zaporni sovražni ogenj.

Nekaj trenutkov potem, ko je prvo ameriško letalo strmoglavilo v vodo, je dobilo komandirjevo letalo strel v levi bencinski tank in se vžgalo. Gay je opazil, da se je komandir poskušal izkoptati iz gorečega letala, ali mu ni uspelo. Valovi so se že dotikali kril in v

naslednjem trenutku komandirja in tudi njegovega radiotelegrafista Dobbsa ni bilo več med živimi.

Zaporni ogenj sovražnega brodovja je postajal čedalje strahovitejši. Granate, ki so eksplodirale nad vodno površino, so z močnimi vodnimi curki obmetavale letala. Protiletalski topovi so napolnili zrak s skelečim črnim dimom. Drugo za drugim so padala letala 8. eskadrilje v vodo. Ker so letela tik nad vodno površino, je izgledalo, ko da udarjajo v skalovje.

Blizu Gay-jevega letala sta bili še dve, prvo na njegovi levici, drugo spredaj nad njim. Gay je nagnil svoje letalo navzdol, da bi se prepričal čigavi letali sta, pa ju je še pred tem izgubil iz oči.

Ostal je sam...

Gay se ni spominjal v tem trenutku komandirjevega povelja, ali videl ga je umreti. Zato se je brez premisleka obločil storiti svojo dolžnost in uničiti sovražnika.

Zaslišal je glas svojega radiotelegrafista Huntingtona, ki mu je po notranjem telefonu javil "Zadeli so me!"

"Ali si težko ranjen?" je vprašal Gay.

Nobenega odgovora.

Gay se je za trenotek obrnil nazaj, kljub smrtni nevarnosti in zapazil, da je njegov tovariš mrtev. Komaj se je vzravnal, je začutil udarec v levico. Luknja v usnjatem sukniču mu je pokazala, kaj se je zgodilo.

Z nožnim krmilom je letalo obračal sem in tja, da bi se na ta način izognil sovražnim lovcem. Letalo je usmeril naravnost na sovražnega nosilca, ki si ga je bil izbral že komandir. Ladja se je hitro obrnila proti njemu, da bi se izognila izstreljenemu torpedu. Gay je hitro obrnil svoje letalo na desno in cilj na palubo. Ko je pritisnil na sprožilno je torpedo ostal na svojem mestu. Verjetno je bila električna prožna naprava zadeta in pokvarjena.

Levico je imel Gay prestreljeno v ramenu, dlan pa mu je razmesaril drobec šrapnela. Zato je držal krmilo med kolena in sprožil torpedo s pomožno napravo. Od nosilca je bil oddaljen samo še okrog 700 metrov in letel je zelo nizko nad vodo. Preletel je nosilca in videl, kako se je posadka razbežala na vse strani, sluteč, da bo letalo z vso silo treščilo na palubo. Na drugi strani so ga napadli štiri lovci in eksplozivna krogla je razbila levo nožno krmilo, da je z vso silo treščil v vodo par sto metrov za nosilcem.

Letalo se je začelo potapljati, vendar se je Gay-ju posrečilo splavati na površino v

trenutku, ko je njegov torpedo zadel nosilca v polno.

Prav zraven njega so morski valovi gnali njegov črni sedež in izpihnjeni gumijasti čoln. Verjetno je japonska krogla prebila pasove, s katerimi sta bila na letalo pritrjena.

Boječ se, da bi ga Japonci ne opazili in še nadalje napadali se je Gay skrbno skrival za sedež in gumijasti čoln. Japonski rušilec ga je potisnil pod vodo in s tem je bil za Japonce izgubljen.

Čez dobrih 10 minut so prifrčali strmoglavci iz ameriškega nosilca letal, ki so dobili vest o prisotnosti japonskega brodovja po radiu od pokojnega komandirja. Ko so spustili svoje bombe, jih je prišlo še več. Japonsko brodovje se je po bombardiranju zgnatlo v zmešnjavo. Večina japonskih letal je bila medtem na nosilcih zaradi oskrbe z gorivom in municijo. Dve uri so ameriška le-

tala bombardirala ladjo za ladjo.

Na ta način je 8. ameriška torpedna eskadrilja, čeprav je izgubila vsa letala in vse pilote razen enega, mogočno sodelovala pri prvem pogonu Japoncev v beg v tej vojni.

Naslednje jutro so se japonski ostanki poraženega brodovja počasi vlekli v svoja oporišča, puščajoč za seboj jasne sledove oljnatih madežev, ki so zgovorno pripovedovali o prvem japonskem pomorskem porazu.

Gay-ja so valovi neusmiljeno premetavali po širnem oceanu in edino slana voda je dezinficirala njegove rane na roki in nogi. Končno se je na nebu pojavilo pomorsko patrolno letalo, ki je zasledovalo oljnate madeže in zato letelo zelo nizko. Pilot je zapazil gumijasti čoln, ob katerega je tudi pristal.

V bolnici v Midway-ju je Gay prvič povedal junaško zgodbo o 8. ameriški torpedni eskadrilji.

POLOŽAJ NA BOJIŠČIH

Tako v Tunisu, kakor tudi na ruskem bojišču si sovražnik prizadeva, da vzame pobudo vojnih operacij v svoje roke. To kažejo njegovi siloviti napadi. Uspehov ne smemo niti zmanjševati niti poveličevati. Napade so izvršili z različnimi silami in so zato tudi uspehi različni. Vse to kaže, da smo na prelomu novih dogodkov v sedanji vojni. Ne bo dolgo in klopček novih vojnih dogodkov se bo pričel odvijati na zahodu in verjetno tudi na ruskem bojišču. Podvigi na zahodu Evrope bodo ozko povezani s tuniško likvidacijo. Za vso to bodočnost se mrzlično pripravljata oba nasprotnika.

Sedanji sovražnikovi podvigi tako v Tunisu kakor v Rusiji imajo zgolj zavlačevalni namen.

Kaj počenja Rommel v Tunisu? V središču je njegov nedavni napad v resnici napravil nekaj škode in nekoliko razredčil zavezniške vrste. Ta svoj zgolj prividni uspeh je hotel Rommel izkoristiti z nadaljnimi napadi na severnem odseku tuniškega bojišča. Izgleda pa, da je Rommeljeva srečna zvezda že zašla. Njegov nameravani razkroj zavezniških sil se mu je popolnoma ponesrečil. Še več njegove izgube na človeškem in vojnem materijalu so ga močno oslabile. Po Napoleonovem načelu se je zato z vso silo obrnil proti osmi armadi s tiho željo, da generala Montgomerya

poplača za preživljene poraze. Ali tudi tu se je zmotil.

NEKAJ SE PRIPRAVLJA

Nekateri vojaški strokovnjaki mislijo, da so Romeljevi napadi nekoliko zavlekli zavezniško ofenzivo. V splošnem objektivni opazovalci smatrajo, da je sovražnik imel večje in občutnejše izgube, kakor pa zavezniki. Znani nemški vojni pisatelj Klausewitz pravi, da protiofenzive mnogo bolj koristijo napadalcu kot pa ofenzive. Prednosti protiudara, v trenutku ko napadalčeve sile popuščajo in pa zmešnjave in zmede, ki jih tak protiudar povzroča na prometno sovražno omrežje v zaledju, so očitne. Zelo nazoren primer daje Staljingrad. Verjetno, da bo takih primerov še več predno bo vojne konec. Stara resnica je nadalje, da ima napadalec vedno večje izgube kot pa branilec.

Če pregledujemo bitke pri Harkovu in Donbasu se nam sama po sebi izpriča pravilnost Klausewitzeve teorije. Na tem področju se je letos zima kaj hitro zaključila. Sneg se je pričel tajati in nastali so pomembni transportni zastoji, ki so močno zaorili vsak nadaljni večji podvig. Rusi so zato svojo ofenzivo premaknili proti severu. Njihov glavni udar je osredotočen železniški progi Moskva-Riga in odseku Briansk-Orel. Nadalje ne smemo pozabiti, da so Rusi svojo

ofenzivo zasnovali na cestnem dovozu zaradi pomanjkljivosti železniškega omrežja. Ko je nastopilo tajanje in so se ceste napolnile z globokim blatom je moral ruski udar popustiti.

Ruska ofenziva je trajala tri mesece in je izkazala ob zaključku, če se o tem že sploh more govoriti, velike uspehe. Rusi so napredovali povprečno 400 kilometrov in so Nemcem prizadejali ogromne izgube.

KAKO JE Z NEMŠKO PROTIOFENZIVO?

Nemci so imeli v Donbasu na razpolago veliko železniško prometno omrežje, ki ni bilo toliko odvisno od blata in brluzg. Zato so poskusili svojo srečo. Z vso naglico so zbrali 25 divizij z velikim številom oklopnih

edinic in z vso silo udarili na sprednje ruske postojanke v Donbasu. V tem območju je lansko leto von Bock poskušal s tremi velikimi bitkami zavarovati mostišča čez Donec in je z letno ofenzivo začel šele takrat, ko je dobil v roke Kupjansk. Ta mostišča poskušajo Nemci na vsak način in z vsemi sredstvi ponovno osvojiti. Rusi so se odločili za umik, vendar je zelo verjetno, da bodo svoje nove postojanke za vsako ceno poskušali obdržati.

Drugačen je položaj v središču in na severu ruskega bojišča. Pri Briansku so Rusi nemske ofenzivne sunke ustavili. Na fronti pri Smolensku pa Rusi nadalje prodirajo in so do 26.t.m. dospeli do Dukovščine, ki je oddaljena 60 km od Smolenska. Izgleda, da bodo tudi tu poskušali Nemci s svojimi običajnimi protinapadi.

Konec nemške bliskovitosti

Živo so nam v spominu, časi, ko je Hitlerjeva vojna mašinerija bliskovito divjala po Evropi. Nemci in Lahi so ta način bojevanja povečevali in verjeli, da bo vojno dobila "bliskovitost".

Sedaj je te bliskovitosti konec, zlasti pa za Nemce in Lahe. Za bliskovito bojevanje sta potrebni dve osnovi: do popolnosti razvito in izpopolnjeno prometno omrežje in človeški material. In ravno tu je pričela kopneti nacistična moč, ki ni več sposobna za bliskovitost. Nedvomo je Nemčija še vedno zelo močna in tudi sposobna, da nadaljuje tudi s silovito defenzivno vojno.

Zanimivo je, da je bil v prvi svetovni vojni, ko so bili Nemci na višku svoje moči leta 1918, glavni vzrok njihovega poloma razkroj prometnega omrežja. Nemci so to resnico imeli v povojni dobi stalno pred očmi in se zato tudi primerno pripravili. Ali vse njihove priprave so temeljile na bliskovitih dokončnih zmagah, ki pa so - izostale.

Današnja Hitlerjeva Nemčija močno trpi na postopnem zmanjševanju prometne zmogljivosti. Važni tovari so zaježeni na tovornih postajah, na kanalih in rekah ter v skladiščih. Nemško vojno gospodarstvo izredno neprijetno občuti posledice prometnega zastaja.

NUJNOSTNA ZAPOVRSTNOST PROIZVODNJE

Nemci so z neverjetno trmoglavostjo stremili po izboljšanju prevoznih zmogljivosti železniškega omrežja. Svoji težki industriji so nalagali dolžnosti proizvodnje najprej v

tejte nujnostni zapovrstnosti: 1- podmornice 2- protiletalski topovi; 3 tanki; in 4- lokomotive. Ta red zapovrstnosti pa so kmalu izpremenili in so sedaj lokomotive že na drugem mestu, za podmornicami.

Za leto 1943 so sklenili izdelati 6000 lokomotiv, to je še enkrat toliko, kolikor so v začetnem načrtu predvideli. To pa je še vedno 1500 lokomotiv manj, kakor pa so se nadejali, da bi jih lahko izdelali. V tem načrtu je 112.000 tovornih vagonov. Neki gospodarski strokovnjaki smatrajo, da bodo ravno ti vagoni preprečili izdelavo potrebnih lokomotiv, ki so neobhodno potrebne za vzdrževanje sedanjega prometa na normalni višini.

SKRBI

Lokomotive so Ahilova peta nemškega prometa. To Britanci prav dobro vedo in zato tako marljivo napadajo vlake - lokomotive. Vsak dan prinašajo poročila vesti o lovskih napadih na nemške prometne žile z označbo, koliko lokomotiv je bilo uničenih. Ta način pridno uvajajo tudi na območjih južne Italije.

Za najresnejšo poškodbo lokomotive je dovolj, da prebijemo parni kotel. Samo popravilo parnega kotla zahteva najmanj polovico tistega časa, ki ga rabimo za izdelavo nove lokomotive. Poročila pravijo, da Britanci na ta način vsak teden uničijo najmanj 20 nemških lokomotiv. Te poškodbe zadajajo Nemcem velike skrbi in poskušali so že vse mogoče, kako bi se proti temu ubranili. Tako so opremili lokomotive z jeklenimi zaščitni-

mi plašči. Iz za parnega stroja so postavili protiletalski top itd. Prometne žile rušijo zavezniški letalci z bombardiranjem železniških prog, predorov, tovornih postaj, mostov in vijaduktov itd. Vse to je mogoče sicer v razmeroma kratkem času popraviti, ali vendarle povzroča tako razdejanje resne prometne zastoje. Glavna hrana R.A.F.-a so lokomotive in lokomotive.

TEŽAVE

Ko je Hitler zasedel Francijo in Belgijo, je razpolagal z lastnim in tujim voznim parkom okrog 45000 lokomotiv in 700000 vagonov. Z zasedbo pa se je tudi mogočno povečal promet. Pomislimo samo, da dovažala Nemčija v Italijo dnevno po 60 vlakov premoga. Iz Romunije se dnevno vijejo dolge kače vlakov z nafto in bencinom. Ta pot je zelo dolga, meri kakih 2500 km.

Nemške prometne težave so se še povečale, ko so pričela dnevna bombardiranja Porurja in Porenja. V teh predelih je železniško omrežje tako gosto, da znaša 40% vsega ostalega.

Nemci so velike upe in nade stavliali v Hitlerjeve avtostrade, ki križajo Nemčijo po dolgem in počez. Ali tudi te široke ceste so bile utemeljene na "bliskovitosti". Zaloge gumija in bencina so bile napolnjene le za dobo hitrega zaključka vojne. Že ob koncu 1.1941 so Nemci pisali, da so njihove zaloge že močno izčrpane, zlasti v transportnem materialu.

Od tedaj so se stvari obračale stalno na slabše.

TUJA DELOVNA SILA

Čeprav je v Nemčiji sedaj zaposlenih okrog 6 milijonov tujih delavcev, je pomanjkanje delovne sile zelo občutno. To najbolje dokazuje Hitlerjeva mobilizacija po vsej zasedeni Evropi. V tovarnah delajo tedensko najmanj po 60 ur, po nekaterih obratih celo po 78 ur. Kljub vsem tem naporom težkoče čedalje bolj naraščajo. Pomanjkanje delavcev dela nacistom največje preglavice. Sami nemški delovni strokovnjaki pravijo, da je ono postalo simbol splošne krize in pomanjkanja v Nemčiji. Ta kriza ne bo in ne more biti rešena, ker je delavstvo pod nadzorstvom nacistov. Mere, ki so jih podvzeli, so stanje samo še poslabšale.

Vse to samo zato, ker so nacisti namerali podjarmiti vso Evropo z Rusijo in Anglijo vred v dveh letih "Blitzkriega". Ta pa je odpovedal in z njim tudi vera v nemško zmago.

Kamela - puščavski kamijon

V prvi balkanski vojni je srbska vojska na območju jugovzhodne Srbije uporabljala posebni vojaški oddelek z velblodi ali kamelami. To je najbrže tudi edini slučaj v vsej naši pestri vojaški zgodovini. Marsikdo, ki je samo od daleč iz nekega mesta na Srednjem vzhodu, motril vojne dogodke v Afriki, najbrže ne bo vedel, da je tudi današnja "motorizirana" vojska opremljena s posebnimi eskadroni kamel. Kdor pa je prekrizal ogromna območja egiptskega in libijskega bojišča je lahko na licu mesta ocenil veliko vlogo "ladje puščave" tudi v tej vojni. Vojna poročila teh skromnih ali požrtvovalnih edinic niso omenjala, ali bodoči vojni zgodovinar jim bo gotovo prisodil primerno mesto.

Res je da predstavljajo letala, avtomobili ali kamijoni neprimerne prednosti pred velblodom, ali v gibljivem pesku, po peščenih gorah in džunglah motor odpove. Tu stopijo na pomoč oddelki velblodov, ki prenašajo prehrano, orožje, municijo in drugi vojni material naravnost v sprednje postojanke.

Velblod ali kamela je neverjetno mirna in potrpežljiva žival. Ljubitelji cenijo kamelo bolj kakor katerokoli drugo domačo žival. Kamela nikdar ne zaide v paniko, kakor to večkrat stori konj. V pluća ranjena kamela je nadaljevala pot vse do mraka, nakar se je zrušila. V hrani in pijači je izredno skromna. Nosi tovore do 300 kg teže pri hoji pet kilometrov na uro. S posebnim izvežbanjem so v Indiji hitrost kamele povečali na 20 km na uro, kar predstavlja brzino težkega tovornega avtomobila v puščavi.

Posebno važno vlogo so prisodili kameli v bojih v Tunisu, zlasti v hribovitih območjih, posebno francoski domačinski vojaki so njihovi zvesti družabniki.

V TRSTU VLADA STRAHOVITO POMANJKANJE.

Neki turški diplomatski zastopnik, ki se je te dni vrnil v domovino in se nekaj dni zadržal v Trstu pripoveduje, da vlada v mestu strahovito pomanjkanje. V gostilnah ni dobiti niti hrane niti pijače. Ljudje so izstradani, bedno oblečeni, še slabše pa obuti. Dežela sama ničesar nima, zato tudi ničesar ne more dati. Meščani so mu pripovedovali, da so oblasti konfinirale skoro celotno slovensko podeželsko prebivalstvo in je zato ostalo tri četrtine zemlje neobdelane. Tržačani komaj čakajo, da bi se v luki prikazala angleška flota z živili in obleko.

Trpod latnika

VISOKO ODLIKOVANJE NJ. VEL. KRALJA. Iz Londona poročajo, da je bil Nj. Vel. Kralju Petru II dodeljen častni naslov viteza Okrogle Mize.

NOVI MINISTER KRALJEVINE JUGOSLAVIJE NA EGIPTSKEM DVORU. Na izpraznjeno mesto pooblaščenega ministra kraljevine Jugoslavije v Kairu je bil imenovan g. Ljubomir Hadži Djordjević, dose-danji generalni konzul naše države v Carigradu. Novi g. minister je svoja pooblastilna pisma že predložil in nastopil novo funkcijo. Minister Ljubomir Hadži Djordjević je svojo diplomatsko karijero pričel v Parizu 1 1918 kot delegat jugoslovanske delegacije na mirovni konferenci. Nekaj let je bil dodeljen poslaništvu na Dunaju, na kar je bil generalni konzul naše države v Gradcu. Iz te dobe izvirajo njegovi intimnejši stiki s Slovenci, katerim je g. minister na tamkajšnjem velevažnem položaju stalno izkazoval prisrčne usluge in razumevanja. Mnogim našim ljudem, ki so se zatekli iz Italije v Avstrijo, je s svojo naklonjenostjo pomagal v novi domovini. V Ljubljani in posebno v Mariboru je bil g. minister znana osebnost in je med Slovenci imel veliko število iskrenih prijateljev. Slovenska kolonija v Egiptu pozdravlja novega ministra in mu želi na novem mestu kar največ uspehov, obenem pa ga prosi, da bi ji ohranil vso tisto veliko naklonjenost, ki jo je bila deležna s strani njegovega prednika, ministra Miloje Smiljanica.

JELEN-PRISPODOBA SLOVENSKEGA NARODA. V današnji številki priobčujemo faksimile povesti "JELEN", ki je sredi februarja tl. izšla v slovenskih časopisih. Naslov povesti bi bil resničnejši, če bi se glasil tako, kakor smo ga zgoraj označili. Resnica je v Italiji zločin, zato se pogostokrat mora skrivati, vendar pa le v eni ali drugi obliki privre na dan. Če hočete vedeti, kako se godi slovenskemu narodu v domovini, prečitajte povest o jellenu, ki je prispodoba našega tamkajšnjega naroda.

ČETNIŠKE AKCIJE V SLOVENIJI. Švicarski listi poročajo, da se četniške akcije v Sloveniji nadaljujejo brez prestanka. Zlasti v predelih, ki so zasedeni od Italijanov, so borbe na dnevnem redu. Glavno središče četniških podvigov je na Snežniku, iz kate-rega slovenski uporniki stalno ogražajo

laška prometna omrežja v Reški dolini in železniško progo Postojna-Ljubljana. Lahki so ponovno mobilizirali nekaj bataljonov črnosrajčnikov, da bi udušili četniške podvige, vendar se jim to sedaj kljub velikim izgubam še ni posrečilo. Isti listi tudi poročajo, da se je četniško delovajne sedaj razširilo na območja Trnovskega gozda in da so četniki že večkrat porušili nekaj važnejših električnih naprav pri Sv. Luciji ob Soči. Drugi viri poročajo, da se je četnikom priključilo precej Furlanov, ki so bili zaposleni v tržiški ladjedelnici, pa so jih Italijani hoteli s silo nag-nati na delo v Nemčijo. Ti viri poročajo tudi, da je mnogo ubežnikov italijanske vojske v Karniji.

NEZADOSTNE ITALIJANSKE OBALNE UTRDBE. Nemški minister za oboroževanje in municijo Speer je prepotoval vso južno Italijo, da pregleda italijanske obalne utrdbe. Skupini izvedencev je izjavil, da je nezadovoljen s stanjem novih obalnih utrdb v južni Italiji. Zato je odredil večje število vojaških strokovnjakov, da na licu mesta s pomočjo nemške organizacije Todt vse te utrdbe pre-delajo na nemški način.

NEMŠKA OFENZIVA PROTI DRAŽI MIHAJLOVIČU. Iz Carigrada poročajo, da so nemške čete v Bosni pričele ofenzivo proti edinicam Draže Mihajlovića. Prve vesti pripovedujejo, da so se četniki iz nižin umaknili v gorske predele in tako Nemcem kakor tudi ustašem prizadejale velike izgube. Ista poročila naglašajo tudi, da je več častnikov hrvaške domobranske vojske pribežalo v vrste Draže Mihajlovića.

NOVA GROZIDEJSTVA NEMCEV V BEOGRADU. Iz Carigrada poročajo, da so Nemci ponovno postrelili v Beogradu 400 Srbov, ki so jih obdolžili, da so sodelovali v vrstah četnikov.

SLOVENSKI ČETNIKI SO OBKOLILI NEKAJ MEST NA DOLENJSKEM. Po zanesljivih poročilih smo zvedeli, da so v zadnjih tednih slovenski četniki obkolili Višnjo goro, Sodražico, Velike Lašče, Cerknico in še nekaj drugih večjih krajev na Notranjskem in Dolenjskem. Laške garnizije v teh mestih so popolnoma odrezane in prejemajo hrano s pomočjo letal. Ista poročila govore, da so četniki do sedaj ujeli nad 1.500 laških vojakov.